

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. LXIII. Illum qui beneficio ipso iure priuatus est, resignare aut pensionem reseruare non posse. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

Tract. de Pensionib. Eccles. Cap. LXIII. 181

nec culpa, aut delictum resignantis; & hoc casu pensio per eum seruata subsistit non obstante culpa, negligentia, vel delicto resignatarij. ¶ Unde licet resignatarius non publicauerit, remanet in suo robore gratia pensionis tanquam diuersa; quia nulla hic interuenit culpa resignantis, sed solius resignatarij; & in effectu hoc expressè declarauit Summus Pontifex Gregorius XII. in sua constitutione edita super publicatione resignationum, in §. reservationibus, in his verbis: *Reseruationibus omnibus, nominis, administrationis, fructuum etiam omnium ac pensionum, & aliarum rerum quarumcunque, nec non facultatibus, indultis, & aliis concessionibus, tam ipsis resignantibus seu cedentibus, qui tum possessionem ab initio ipsa dimiserint, quam aliis ex huiusmodi resignationibus seu cessionibus a Sede Apostolica nihilominus validis plenique effectum sortituris, &c.*

25 Et hoc iure optimo statutum est, quia cum resignans non deliquerit, sed resignatarius, non debet resignans ex alterius culpa & delicto puniri: *l. rescriptum, §. de his quib. ut in dign. & qui non deliquit, puniri non debet: l. sancimus, C. de pœn. Parit. de resignat. lib. 11. quest. 7. num. 58.*

26 Et propterea si resignans hodie, ius antea acquisierat ex resignatione alterius mortui, qui non publicauerat resignationem in sui fauorem factam, & ea de causa beneficium illius erat suppositum impetrationi, & per consequens omne ius suum amiserat, si in fauorem secundi resignauerit, non impeditur secundus iste resignatarius dicere de nullitate primæ collationis, quamuis consensum præstiterit huic pensioni in hac secunda resignatione seruata: quia quoad primam resignationem dicitur Tertius, & eius consensus respicit secundam prouisionem, non primam: *Parit. de resignat. lib. 11. quest. 7. num. 61. Garl. dicta part. 11 cap. 3. num. 135.*

27 Sed circa præmissa aliud mouetur dubium, quia

certum est quod resignatio beneficij existentis de iure patronatus Laicali, sine patroni consensu est nulla; *Gig. de pension. quest. 23. num. 4. Viuian. de iure patron. lib. 13. cap. 10. num. 76. ¶ Et tamen non obstante hac nullitate, remanet nihilominus pensio, & suum sortitur effectum; quamuis resignatio sit nulla, dummodo constet Summo Pontifici beneficium esse de iure patronatus, ut alias diximus, & probat Gigas dicta quest. 23. num. 8. Rebuffus in 3. parte signat. in verb. nec non iure patronatus, num. 27. & 48. Seraph. decis. 1264. num. 1. ¶ Potest enim Papa absque alicuius consensu pensiones imponere, transferre, & prorogare: Caccia-lup. de pension. quest. 5. quare cum de potestate dubitari nequeat, sufficit quod constet de voluntate, prout constat, quando fuit illi expositum, beneficium esse de iure patronatus Laicali; Rota apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 138. num. 3. & 689. part. 4. diuers.*

Ad dubium respondetur resignationem beneficij dependentis à præsentatione Patroni Laici nullo illius interueniente consensu, non esse ipso iure nullam, sed habere statum implicitum validitatis; *Card. in Clem. 1. de supplend. negl. Prelator. n. 11. Felin. in cap. cum Bertoldus, num. 10. & 14. de re iudicat. Viuian. de iure patr. part. 2. lib. 12. cap. 5. ita ut si patronus sciat resignationem, & taceat, illa firma & valida remaneat: Abb. in cap. cum Ecclesia, num. 12. de causa posses. & propriet. ¶ Unde si ob non contradictionem Patronorum resignatio valida remaneat, sequitur validam quoque fore pensionis reservationem, & è conuerso, Patronis contradicentibus, & resignationem sine illorum consensu factam impugnantibus, ex nullitate resignationis, sequetur nullitas reservationis pensionis, ex eo quod remanet seruata de consensu illius, qui nullum ius habet in beneficio, & consensus præstitus fuit tanquam super re aliena; Rota decis. 213. num. 11 part. 6 Recentiorum.*

C A P V T LXIII.

ARGVMENTVM.

I LV M, qui beneficio ipso iure priuatus est, resignare & pensionem seruare non posse, referuntur quinquaginta duo casus, in quibus vacatio beneficij inducitur ipso iure: utrum incendij author vel consultor beneficium resignare & pensionem seruare possit: quæ sit incendiariorum pœna? Ex quibus clausulis resignatio facta per eum qui ipso iure priuatus est, possit reddi valida? Cessionem iuris ex transactione non collusoria cum reservatione pensionis esse validam, quamuis cedens non haberet ius in beneficio cesso.

SVMMARIVM.

- 1 Priuatus beneficio ipso iure, pensionem seruare nequit.
- 2 Secus est de eo qui per sententiam priuandus est.
- 3 Iuri, quod quis non habet, renunciare non potest.
- 4 Varij casus enumerantur, in quibus beneficia vacant ipso iure.
- 5 Incendiarij qui dicantur.
- 6 Incendiariorum pœna quæ sint de iure Canonico in foro contentioso.
- 7 Quas circumstantias Index considerare debeat Sanleger. de Pensionib.

- 8 Accusatus de incendio potest resignare seruata pensione.
- 9 In dubio indicandum est non esse locum pœne priuationis beneficij.
- 10 Ex quibus clausulis valida reddatur resignatio illius qui ipso iure priuatus est.
- 11 Clausula suffiunt ad hoc ut priuatus ipso iure possit resignare, & pensionem seruare, si ex illis constet de mente Pontificis.
- 12 Pensio seruata ex causa concordie approbate, quamuis cedens liti nullum ius haberet in beneficio, est valida.

Q Ex

- EX** præmissis sequitur, quod sicut priuatus ipso iure non potest resignare beneficium, ita & non potest consentire reservationi pensionis, ut in *iuibus superius allegatis*: ius enim non dicitur habere in beneficio qui ipso iure priuatus est: Felin. in *cap. in nostra, de rescript. in 37. corollario, num. 38.*
- 2** *versus secus si esset priuatus.* Et à tempore quo inducitur ex facto priuatio, amittit illius dispositionem ipso iure, ita ut nec possit illud resignare, nec permutare, cum in eo nullum ius habeat: quauis aliud dicendum sit in eo qui per sententiam priuandus est. Petr. Greg. in *inst. rei benef. ap. 26. num. 15. & cap. 33. n. 4.* Nemo enim potest renunciare iuri quod non habet: Paris. de *resignat. lib. 2. q. 22. num. 3. & lib. 3. quest. 1. n. 37. & 38.* Gonzal. ad *regul. 8. gloss. 15. n. 146.* Carl. de *benef. part. 11. cap. 3. num. 124.*
- 4** Vacatio autem ipso iure non inducitur nisi in casibus à iure expressis, quos recenset Gonzales *dicta gloss. 15. in principio.* Et primò quidem per obitum: Secundò per resignationem seu renunciationem: Tertiò per assequutionem beneficij incompatibilis. 4. Per contractum matrimonij 5. Per ingressum & professionem Religionis. 6. Ob non promotionem intra annum in Ecclesijs curam animarum habentibus. 7. Per translationem Prælati ad aliam Ecclesiam. 8. Si electus intra mensem à die scientiæ electioni non consenserit. 9. Si confirmationem electionis intra tres menses post consensum præstitum non petierit. 10. Si electus ante confirmationem administrationis se ingesserit. 11. Vacat per promotionem ad Episcopatum. 12. Per militiam secularem. 13. Per electionis cassationem. 14. Per postulationem cum expulsiōe. 15. Per violentam beneficij occupationem. 16. Per violationem sequestri. 17. Per non exhibitionem tituli coram ordinario post motionem. 18. Per indebitam bonorum Ecclesiæ alienationem. 19. Si beneficium habeatur pro derelicto. 20. Propter crimen hærescos. 21. Et vim quoad filios hæreticorum. 22. Si beneficia obtineantur ad preces hæreticorum scienter. 23. Propter simoniam. 24. Propter crimen læsæ maiestatis. 25. Ob crimen falsificationis Litterarum Apostolicarum. 26. Ob percussione personæ Cardinalis. 27. Ob percussione Episcopi. 28. Propter assassinium. 29. Ob homicidium commissum in persona Rectoris suæ Ecclesiæ. 30. Si quis carcerauerit Clericum donec suum beneficium resignauerit. 31. Si quis se ingesserit administrationi in præiudicium suspensionis. 32. Ob crimen sodomie. 33. Si resignans non superuixerit per viginti dies post resignationem. 34. Ob non seruatum formam constitutionis Pij V. quæ incipit, *In conferendis.* 36. Si quis pro alio sese examini supposuerit, aut alias contrauerit constitutioni 33. Pauli IV. quæ incipit, *Inter ceteras*: quam ad longum inserit Gonzales *dicta gloss. 15. 37.* Si quis adhæreat Antipapæ. 38. Per obitum collatoris re integra. 39. Per lapsum temporis limitati. 40. Si conferens, seu prouidens ad nutum, prouisionem reuocauerit. 41. Per depositionem & priuationem. 42. Per apprehensionem possessionis ante Litterarum expeditionem. 43. Si quis indebitè retineat scripturas ad Cameram Apostolicam spectantes. 44. Si quis offendat litigantes in Romana Curia. Si quis per annum in excommunicatione infordeat: quod tamen ibi Gonzales in dubium reuocat. 46. Si quis non satisfaciatur decreto de dimittendo intra tempus præfixum. 47. Propter malam promotionem ad Ordines.

nes. 48. Propter confidentiam. 49. Quando ex lege fundationis vacatio ipso iure indicta est in calu contrauentionis. 50. Ob nouam erectionem. 51. & creationem. 52. Quando ex aliqua constitutione particulari inducitur vacatio ipso iure.

Hæc sunt præcipua vacationum capita, quibus addi poterunt alia, si quæ à iure, vel constitutione indicta reperiantur: in quibus si vacatio contingat, sicut beneficium resignari non potest, ita nec pensio reservari, ut superius probatum fuit.

Hic autem in consequentiam huius tractatus inferendum censui quod à paucis diebus à me quaesitum fuit: cum enim in quadam ciuitate exorta fuisset seditio, in qua per tumultum populi deuentum fuit ad varia domorum incendia, quidam Ecclesiasticus opulenta possidens beneficia prauidens se accusari posse, quod cuiusdam domus incendij author, vel consultor fuerit, illa resignauit, reseruata sibi competentem pensione, & propterea dubitauit, utrum pensionis reservatio, & ipsa beneficij resignatio impugnari posset? Cui dubio ut facerem satis, dixi in primis videndum esse quis dicitur incendiarius. Secundò, utrum casu quo locus esset delicto incendij, quænam pœna de iure Canonico imponi posset, & utrum beneficium illius Ecclesiastici vacauerit ipso iure, ita ut non potuerit resignare, nec per consequens pensionem sibi reseruare.

In primo articulo dicendum, incendiarios illos esse qui propriâ autoritate incendunt ciuitatem, villam, domum, segetes, vel similes res, malo studio, & ad vindictam, seu propter odium: *can. pessimam, 23. quest. 1. n. 1.* nec solum dicitur incendiarius qui incendit, sed etiam qui auxilium, vel consilium præbet; ut habetur in *dicto can. pessimam*: Francisc. à Platea in *pract. de excommunicat. §. 29. num. 2.*

In secundo articulo omittis pœnis à iure Ciuili contra incendiarios introductis, de quibus nunc non agitur, concludendum est, pœnam incendiarij de iure Canonico esse arbitrariam in foro contentioso, ut testatur Bernard. Diaz in *praxi crimin. canon. cap. 105. de incendiariis*; in foro autem pœnitentia, si quis deuastet Ecclesiam incendio, est ipso iure excommunicatus, & pœnitentiam per quindecim annos facere debet; *can. si quis Ecclesiam 17. q. 4.* ceteri autem incendiarij non sunt ipso iure excommunicati, sed excommunicandi, ita Francisc. de Plat. *dict. §. 29. num. 1.* Menoch. de *arbitr. casu. 390. num. 40. DD. in cap. conquesti, & in cap. tua, de sent. excommunicat.*

In abitrando autem hanc pœnam iuxta sanctiones iuris Canonici, iudex considerare debet, utrum magnum, vel paruum sit incendium; & iuxta qualitatem delicti, pœnam imponere illam, si ita arbitratus fuerit, extendendo ad pœnam priuationis beneficij ut dicit Iodoc. in *praxi crimin. cap. 103. num. 16.* Rebuff. in *praxi, part. 3. tit. de modis amitt. benef. n. 60.* Farinac. de *var. & extraord. crimin. quest. 110. num. 115.*

Vnde sequitur, quod qui accusatur de incendio, potuit sine dubio beneficia resignare, etiam cum reservatione pensionis, cum in inflictione pœnæ arbitrariæ requiratur cognitio iudicis, & illius sententia; maxime dum agitur de incendio paruo, quia nullum crimen priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi in casibus per Leges & Constitutiones Canonicas ordinatis: Et in dubio præsumendum est, nõ esse indictam pœnam priuationis beneficij: Felin. in *c. 1. de*

Tract. de Pension. Eccles. Cap. LXIV. 183

de rescript. num. 3. Rebuff. de pacific. possessor. n. 318. alias 264. & Gonzal. d. gloss. 15. n. 153.

Vltimo autem bene aduertendum est, magnam adhibendam esse differentiam inter impetrationem beneficii factam simpliciter ex causa resignationis, & eam quæ sit ex capite nullitatis & inhabilitatis: in hac enim, si pensio à Summo Pontifice imponatur, erit valida; quia nullum in hoc casu factum inhabilis interuenit: sed si fiat per resignationem, apponi possunt clausulæ salutare per quas pensio reddatur valida, non obstante nullitate & defectu tituli resignantis: † Nam resignatio illius qui ipso iure priuatus est, reddetur valida per clausulam, siue premissis, siue alio quouis modo vacet: illa enim comprehendit etiam casum vacationis per priuationem: Rota decisione 1. de rescript. in nouis, Mohedan. decis. 5. de confirm. util. vel inutil. alias decis. 107. Lap. alleg. 78. n. 18. Mohed. decis. 2. de causa poss. & propr. Paris. de resignat. lib. 8. q. 7. n. 136. 133. etiam in casibus priuationis ipso iure, vt in terminis reservationis pensionis tradit Garf. d. parte 11. cap. 3. n. 128. & inter ceteras clausulas affertur ista, etiamsi resignans in illo beneficio ius nullum haberet, quam cum pluribus aliis proponit Nauart. conf. 1. alias n. 7. & 10. de rescript. quas licet pro maiori parte impugnet Garf. ubi supra, num. 131. † hanc tamen quæ mox apposita

est, impugnare nemo potest, cum per eam constet de certa voluntate Papæ: vt dicit idem Garfias d. cap. 3. n. 132. versic. & videtur etiam.

Sed tamen quando reservatio pensionis sit ex causa concordie & transactionis inter colligantes, quamuis in Literis fuerit apposita illa clausula, ne ex dicta cessione nimium dispendium pariat: valet cessio & pensionis reservatio facta per alium colligantem; quamuis ipse in beneficio nullum ius haberet; dummodo tamen lis non sit collusoria, vt suo loco diximus: Castus habetur apud Mohed. decis. 14. de renunc. alias decis. 110. ubi renuncians liti & causæ reservauit sibi pensionem in casum, in quem aduersarius rediret ad sum beneficium: opponebatur, nullam esse pensionis reservationem, quia nulla aderat lis, quia licet ob tenta fuisset commissio, & citatio subsecuta, tamen ex confessione partis constabat citationem fuisse factam Literis non expeditis, & sic nulliter; & cessio litis semper debet intelligi de valida: & fuit conclusum quod satis erat, quod colligans cesserat iuri & liti quantum in eo fuit: & Papa censetur concedere gratiam, etiamsi nullum ius colliganti & cedenti competere in illo beneficio, & per hanc rationem ita concludit Garf. dicta parte 11. cap. 3. n. 139. quia cedens censetur solum hoc casu cessisse ius tale, quale sibi comperit.

C A P V T L X I V .

A R G V M E N T V M .

TR V M sicut obtinentes beneficia tenentur illa exprimere quæ iam possident, ita & pensiones, non quidem dum super eodem beneficio grauato imponuntur, quas exprimendas esse certum est, sed dum beneficium aliquod impetratur: & concluditur pro Negatiua; contra multorum sententiam: In pensione concessa in forma pauperum, pensionum obtentorum faciendam esse mentionem. Quomodo inter se differant Literæ, in forma gratie, & in forma pauperum. Quæ dicantur Literæ in forma communi, & quæ in forma speciali. Quid si pensio reservetur pro Graduatis, & quæ hoc casu n orandæ sint. Pensiones quas impetrans gratiam in forma pauperum, aut in forma gratie, si Religiosus sit, omnino exprimere tenetur: Pensiones vitrum imputandæ sint in portionem, quæ sufficit Graduatis ad exclusionem.

S V M M A R I V M .

- 1 Impetrans beneficium tenetur exprimere alia beneficia que obtinet, quantumuis modica, alias impetratio est nulla.
 - 2 Sed hoc locum non habet in provisionibus factis Motu proprio per Papam.
 - 3 Nec in collationibus factis per Regem Gallie.
 - 4 Exprimendum est ius ad rem quamuis litigiosum.
 - 5 In impetratione beneficii faciendam esse expressiorem pensionum obtentorum plurimi DD. existimant.
 - 6 Expressio precedentium pensionum fieri debet quando agitur de grauando Ecclesiam nouo pensionis onere.
 - 7 Contrarium tamen verius est, nempe non esse necessariam expressionem pensionum obtentorum, quando quis petit sibi de aliquo beneficio prouideri.
 - 8 Pensio non potest dici beneficium nisi detur in titulum beneficii.
 - 9 Patrimonij expressio facienda non est in gratia beneficii.
- Sanleger. de Pensionib.

- 10 Pensiones extinguuntur, sed non vacant.
- 11 Reprobatur sententia Garfise existimantis pensiones exprimendas esse in impetratione beneficii.
- 12 Quando pensio est nulla, multo minus exprimenda est in beneficii impetratione.
- 13 In impetratione Literarum pensionis in forma pauperum, fieri debet mentio pensionum obtentorum.
- 14 Magna est differentia Literarum in forma gratie, & earum que dantur in forma pauperum.
- 15 Quando Papa mandat alicui prouideri de beneficio cum limitatione summa, utrum possit prouideri de beneficio minoris valoris.
- 16 Quæ sit formula concessionis facta in forma pauperum.
- 17 Quæ sint Literæ que dantur pro pauperibus in forma communi, & pro pauperibus graduatis in forma speciali.
- 18 Quomodo beneficium probetur consuetum esse Clericis secularibus assignari.
- 19 Non dicitur beneficium consuetum esse Clericis secularibus assignari, nisi hoc probetur per titulum.